

Syster Märta

CLAES MEYER

En snöig eftermiddag i januari 2018 ringer jag på hos Märta Eriksson på Delgärdesvägen på Sollerön. Märta öppnar leende sin dörr och bjuder in mig på kaffe och mandelskorpor i sitt hemtrevliga hus. Jag tycker att hon är precis sig lik, som då jag hade äran att få jobba med henne på 1990-talet. Samma vänlighet och samma nyfikna blick nu som då.

För bara en vecka sedan blev hon grundligt firad av drygt trettio personer på sin 85-årsdag. De flesta övernattade på madrasser och Märta uppskattade kalaset mycket.

Märta är född och uppvuxen i Älvdalen, i en familj som sedan länge drivit charkuteri och livsmedelsaffär. Hon fick tidigt hjälpa till med många olika sysslor i hemmet, men drömde om att jobba med människor, så hon ville skaffa sig en yrkesutbildning. 1957 kom hon in på sjuksköterskeskolan i Eskilstuna. Så småningom kände hon att det var distriktssköterska hon ville specialisera sig till och 1967 tog Märta sin examen. En person från Jämtland lockade med en tjänst som distriktssköterska i Svenstavik, och där arbetade hon under ett år. Längtan tillbaka till hemtrakten blev dock alltför stor, så när Märta fick höra talas om att man hade utannonserat en tjänst på Sollerön två gånger utan att någon sökande hade visat intresse, så tog hon kontakt med Dalarna. När man sedan annonserade ut tjänsten en tredje gång,

så var hon den enda sökanden. Hon flyttade till ön med sin 7-åriga dotter, som då började i första klass.

Deras första bostad var en liten lägenhet på Utsikten. När Sollerön upphörde att vara egen kommun, erbjöds hon ett av kommunens hus och trots viss avundsjuka från lärare på Sollerö skola bestämde hon, med sin far som starkt stöd, att tacka ja. Där bor hon kvar sedan 49 år tillbaka. I samma område, bodde hennes föregångare, Syster Märta d.ä. som hade sin mottagning i den egna bostaden.

Märta Erikssons mottagning var förlagd till Sollerö kommunalhus och alldeles i början var det litet snålt med utrymme. Allt skulle skötas i ett litet rum, såväl Barnavårdscentral som omläggningar och injektioner. Ganska snart förstod dock kommungubbarna, att Märta behövde mer anpassade lokaler för att arbetet skulle kunna förlöpa smidigare. Märta har alltid varit bestämd och inte låtit vare sig representanter för kommunen eller doktorer av den gamla stammen 'sätta sig' på henne. Ville någon göra sig märkvärdig så tog hon snabbt ner denne på jorden. Märta lät alltid förstå, att det var hon som bestämde över sin verksamhet på Sollerön. Hon har alltid värnat patienternas bästa. Därför har hon alltid blivit bemött med respekt under sina år som distriktssköterska.

Arbetsdagarna var ofta långa och med mycket skiftande innehåll. Märta tyckte om att jobba med befolkningen på ön och varje vardag var det öppet på mottagningen mellan klockan 9 och 10, men oftast var väntrummet så pass fullt av folk, att Syster Märta fick jobba över eller be vissa komma tillbaka senare. Det var också ett nära samarbete med hemtjänsten vars personal hon träffade varje dag på morgonen. Jobbet innefattade även en hel del hembesök till vilka hon fick använda den egna bilen, och när den gick sönder fick Märta ringa till sin pappa, som då lånade ut sin egen bil.

Ofta på helgerna hade Märta även beredskapstjänst, vilket innebar att ha mottagning i Mora, samt att bli utkallad på hembesök någonstans inom sjukvårdsområdet Mora, Orsa och Älvdalen. En söndagsmorgon klockan fem ringde man och bad henne åka ända till Lövnäs, som ligger exakt tio mil norr om Sollerön, för att ge en smärtstillande injektion.

”Då fick jag ju först åka in till mottagningen i Mora och sätta upp

en lapp där det stod: Kommer senare när jag är tillbaka efter hembesök.”

På Sollerö mottagningen kunde folk söka för varjehanda åkomma, både egna och till och med husdjuren! 'Syster Märta' var ett viktigt begrepp för Solleröborna och det innefattade stor trygghet. Många upplevde det inte speciellt tråkigt att sitta i väntrummet, för det blev som en social samlingspunkt.

Sammanfattningsvis har hon under sina trettio år som distriktssköterska alltid trivts på jobbet, men också sett nackdelarna med sin popularitet, eftersom hon även på sin fritid ofta blev tillfrågad om sjukdomar t.ex. när hon var och handlade på Koopen. Då gällde det att gå dit på tider när hon visste att hon kunde få handla i fred. Hon har inte ångrat att hon gick i pension och aldrig längtat tillbaka till jobbet som distriktssköterska, eftersom det numera består av väldigt mycket administrativt arbete med allt mindre tid för det viktiga mötet med patienterna.

Jag avslutar besöket med att ta ett kort på jubilarerna och legenderna 'Syster Märta', som jag hoppas få besöka igen, för det är en njutning att få sitta där och lyssna på hennes minnen om svunna tider.

Claes Meyer